ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ
ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

5. Sınıf
TÜRKÇE

Etkinliklerin cevap anahtarı için karekodu okutun.

İÇİNDEKİLER

4. TEMA ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

7

DİNLEME/İZLEME

T.D.5.1. Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme

a) Dinleme/izleme şekli (etkileşimli veya etkileşimsiz), amacı, ilgi ve ihtiyaçları, bilgiye erişim olanakları; etkinliğin süresi doğrultusunda dinleme/izleme materyalini ve diğer kaynakları (sözlük, genel ağ, çalışma kâğıdı, grafik organize edici vb.) seçer.

b) Seçimleri üzerinde zamana veya üst bilişsel izlemeye bağlı düzenlemeler yapar.

c) Etkileşimli dinleme/izleme sırasında karşısındakiyle ilişkiyi sürdürür.

T.D.5.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme

a) Dinleme/izleme şekli (etkileşimli veya etkileşimsiz), amacı, ilgi ve ihtiyaçları; materyalin özellikleri ve etkinliğin süresi doğrultusunda kullanacağı strateji ve yöntemleri seçer.

b) Seçimleri üzerinde zamana veya üst bilişsel izlemeye bağlı düzenlemeler yapar.

T.D.5.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme

a) Dinlediği/izlediği ve varsa ona eşlik eden görsellerden hareketle bağlama/konuya dair ipuçlarını bulup ön bilgileriyle bağlantı kurar.

b) Dinlediğinde/izlediğinde doğrudan verilen bilgileri (tanımı verilen kavram, düşünce, yönerge, iletilmek istenen mesaj, açıkça ifade edilen ana fikir vb.) belirler.

c) Uygun durumlarda, iletilen mesajın gerektirdiği tepkiyi verir.

T.D.5.6. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme

a) Görseldeki unsurlardan hareketle anlama ilişkin ipuçlarını bulup ön bilgileriyle bağlantı kurar.

b) Görselde doğrudan ve/veya örtük olarak iletilen mesajı belirler.

c) Gerektiğinde görselle iletilen mesaja uygun tepkiyi verir.

T.D.5.7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme

a) Dinlediğinin/izlediğinin sınırlı bir bölümünden kanıt toplayıp ön bilgileriyle ilişkilendirir.

b) İlişkilendirmeden hareketle çıkarım yapar.

c) Bir yargıya vararak gerektiğinde tepki verir.

T.D.5.9. Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme

a) İçeriğin farklı bölümlerindeki karşılaştırılabilir unsurlara (duygu, düşünce, görüş, kahraman, dil kullanımı vb.) ilişkin özellikleri belirler.

b) Belirlenen özelliklerden hareketle benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklerden hareketle farklılıkları listeler.

T.D.5.11. Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme

a) Sınıflandırma ölçütlerini belirler.

b) Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları belirlediği ölçütlere göre ayrıştırır.

c) Ayrıştırılan unsurları ayırt edici özelliklerden hareketle tasnif eder.

ç) Tasniflerini ölçütlerden hareketle adlandırır/etiketler.

T.D.5.15. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme

a) Metnin içeriğini yansıtan anahtar kelimeleri belirler.

b) Anahtar kelimelerin dinlediğiyle/izlediğiyle ilişkisini ortaya koyar.

T.D.5. 21. Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme

a) Dinlediğinde/izlediğinde sunulan bilgileri çözümler.

b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.

c) Dinlediğindeki/izlediğindeki önemli bilgileri kronolojik akışa/düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.

T.D.5.25. Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Dinleme/izleme sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak dinleyici/izleyici kimliğinin gelişimine yön verir.

18

KONUŞMA

T.K.5.1. Konuşma sürecini yönetebilme

a) Konuşmayı başlatma, sürdürme, sonlandırmayla ilgili selam, hitap ve sonlandırma ifadelerini kullanır.

b) Uygun zamanda söz alır/verir.

c) Olay, konu, durum, problem vb. ile ilgili anlaşılmayan noktaları açıklığa kavuşturmak için herhangi bir yönlendirmenin etkisinde kalmadan soru sorar.

ç) Kendisine yöneltilen soruları cevaplar.

T.K.5.12. Konuşmasında karşılaştırma yapabilme

a) Karşılaştıracağı unsurların (nesne, kişi, olay, bilgi vb.) özelliklerini belirler.

b) Belirlenen özelliklere göre benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklere göre farklılıkları listeler.

ç) Benzerlik ve farklılıklardan hareketle ulaştığı yargıyı konuşmasında kullanır.

T.K.5.17. Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

a) Tartışmalarda önermelerine yönelik mantıklı temellendirme yapar.

b) Karşısındakinin konuşmasını inceleyerek varsa tutarsız ve geçersiz görüş ve bilgiyi tespit eder.

c) Doğru görüş ve bilgiyi kabul eder veya tutarsız ve geçersiz görüş ve bilgiyi çürütür.

T.K.5.20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme

a) Konuşma sürecini planlar.

b) Plana uygun hazırlıklar yapar.

c) Konuşma içeriğine yönelik metin veya taslak hazırlar.

ç) Dinleyici/izleyici kitlesinden gelebilecek sorulara yönelik tahminde bulunur.

d) Konuşmasına yönelik değerlendirme kriteri belirler.

T.K.5.26. Konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Konuşma sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak konuşan kimliğinin gelişimine yön verir.

c) Konuşmalarından oluşan ürün ve seçki dosyası (ses kaydı, konuşma metni, sunum videosu, çoklu medya ögeleri vb.) oluşturur.

22

OKUMA

T.O.5.1. Okumada materyal seçimini yönetebilme

a) Amacı, ilgi ve ihtiyaçları, materyalin özellikleri, süre ve bilgiye erişim olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.

b) Analiz sonuçları doğrultusunda metin ve diğer yardımcı materyalleri(sözlük, ek kaynak vb.) seçer.

c) Seçimleri üzerinde zamana bağlı değişime/üst bilişsel izlemeye dayalı düzenlemeler yapar.

T.O.5.3. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme

a) Faaliyetin amacını, ilgi ve ihtiyaçlarını, materyalin özelliklerini, süre ve bilgiye erişim olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.

b) Analiz sonuçları doğrultusunda okurken kullanacağı strateji ve yöntemleri seçer ve seçimleri üzerinde zamana veya üst bilişsel izlemeye bağlı düzenlemeler yapar.

T.O.5.5. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme

a) Metnin bağlamından söz varlığı unsurlarının anlamıyla ilgili ipuçlarını belirleyip ön bilgileriyle ilişkilendirir.

b) Söz varlığı unsurlarının anlamına ilişkin mantıklı tahminde bulunur.

c) Tahminin doğruluğunu kaynaklardan (sözlük, başvuru kitapları), ebeveyn veya öğretmenden yardım alarak kontrol edip yargıya ulaşır.

T.O.5.7. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme

a) Görseldeki unsurlardan hareketle anlama ilişkin ipuçlarını bulup ön bilgileriyle bağlantı kurar.

b) Görselde doğrudan ve/veya örtük olarak iletilen mesajı belirler.

c) Gerektiğinde, görselle iletilen mesaja uygun tepkiyi verir.

T.O.5.10. Metin içi karşılaştırma yapabilme

a) Metnin farklı bölümlerindeki karşılaştırılabilir unsurlara (duygu, düşünce, görüş, kahraman, dil kullanımı vb.) ilişkin özellikleri belirler.

b) Belirlenen özelliklerden hareketle benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklerden hareketle farklılıkları listeler.

T.O.5.12. Metindeki unsurları sınıflandırabilme

a) Sınıflandırma ölçütlerini belirler.

b) Metindeki unsurları belirlediği ölçütlere göre ayrıştırır.

c) Ayrıştırılan unsurları ayırt edici özelliklerden hareketle tasnif eder.

ç) Tasniflerini ölçütlerden hareketle adlandırır/etiketler.

T.O.5.16. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme

a) Metnin içeriğini yansıtan anahtar kelimeleri belirler.

b) Anahtar kelimelerin metinle ilişkisini ortaya koyar.

T.O.5.23. Okuduğunu özetleyebilme

a) Metinde sunulan bilgileri çözümler.

b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.

c) Metindeki önemli bilgileri kronolojik akışa/düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.

T.O.5.27. Okuma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Okuma sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak okur kimliğinin gelişimine yön verir.

29

YAZMA

T.Y.5.1. Yazma sürecini yönetebilme

a) Amaç, bağlam ve olanaklarını analiz ederek yazma konusunu, hedef kitlesini, dijital de dâhil yazma aracı ve ortamını belirler.

b) Yazılı etkileşiminde yazışmayı başlatma, sürdürme ve sonlandırmayla ilgili uygun selam ve hitap ifadelerini kullanır.

c) Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde içerik ve süreçle ilgili gerekli seçim ve düzenlemeleri yapar.

T.Y.5.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme

a) Yazma amacına uygun paragraf türünü seçer.

b) Yazma amacına uygun metin yapısını seçer.

T.Y.5.9. Yazısında karşılaştırma yapabilme

a) Karşılaştıracağı unsurların (nesne, kişi, olay, bilgi vb.) özelliklerini belirler.

b) Belirlenen özelliklere göre benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklere göre farklılıkları listeler.

ç) Benzerlik ve farklılıklardan hareketle ulaştığı yargıyı yazısında kullanır.

T.Y.5.14. Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme

a) Yazısında yer verdiği önermelerine yönelik mantıklı temellendirme yapar.

b) Karşısındakinin yazısını inceleyerek varsa tutarsız ve geçersiz görüş ve bilgiyi tespit eder.

c) Doğru görüş ve bilgiyi kabul eder veya tutarsız ve geçersiz görüş ve bilgiyi çürütür.

T.Y.5.21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme

a) Yazım kurallarını uygular.

b) Noktalama işaretlerini uygun biçimde kullanır.

T.Y.5.22. Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Yazma sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak yazar kimliğinin gelişimine yön verir.

c) Yazılarından oluşan ürün ve seçki dosyası (sözlük, günlük, anı, gezi, şiir, alıntılar seçkisi, atasözü ve deyim vb.) oluşturur.

DİNLEYELİM/İZLEYELİM-ANLAYALIM

Hazırlanalım

Kültürümüzde düğün, bayram, cenaze gibi büyük etkinliklerde hangi yemekler ikram edilir? Aile büyüklerinize sorarak bunlardan birini ve bunun nasıl yapıldığını öğreniniz. Öğrendiğiniz yemeğin tarifini yazıp resmini çiziniz.

Yemeğin adı:

Malzemeler:

Yapım aşamaları:

Anlattığınız yemeğin resmini buraya çiziniz.

Bu etkinlikte iki tane belgesel izleyeceksiniz. Belgeselleri izlemeye başlamadan önce aşağıdaki dinleme/izleme yöntemlerinden kendinize uygun olanı seçerek "✗" ile işaretleyiniz ve neden bu yöntemi tercih ettiğinizi açıklayınız.

☐

Not Alarak Dinleme

Tercih nedenim: .....

☐

Katılımlı Dinleme

Tercih nedenim: .....

☐

Katılımsız Dinleme

Tercih nedenim: .....

☐

Empati Kurarak Dinleme

Tercih nedenim: .....

☐

Seçici Dinleme

Tercih nedenim: .....

☐

Grup Hâlinde Dinleme

Tercih nedenim: .....

Kaşık Helvası

“Kaşık Helvası” **belgeselini dikkat dağıtıcı hareketlerden/davranışlardan kaçınarak ve** “Hazırlanalım” **bölümünde seçtiğiniz dinleme/izleme yöntemini kullanarak dinleyiniz/izleyiniz.** (Dinlemek/izlemek için yandaki karekodu okutunuz.)

Dinlediğiniz/izlediğiniz bu belgeselin içeriğine dair bazı yargılar aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Tablodaki yargıların doğru mu, yanlış mı olduğunu belirleyip “✗” ile işaretleyiniz. Yanlış olduğuna karar verdiğiniz yargının/yargıların sıra numarasını ve doğru biçimini tablonun altındaki “Yanlışları Düzeltiyorum” **bölümüne yazınız.**

Sıra No.	Yargı	Doğru	Yanlış
1	Kaşık helvasının gelenek hâline dönüştüğü köy Kızılcabölük’tür.		
2	Tepsilere kaşıkla dağıtıldığı için “kaşık helvası” ismini almıştır.		
3	Bu belgeseldeki helva bir düğün töreni için hazırlanmaktadır.		
4	Mısır özü yağı kullanıldığında helva daha güzel olur.		
5	Belgeselde bu helvanın kalabalık etkinliklerde yapıldığı anlatılmıştır.		
6	Başka bir köyde helva yapılmak istendiğinde bu köyden tarif alınır.		

Yanlışları Düzeltiyorum

Aşağıda karışık olarak verilen görselleri belgeselde anlatılan "kaşık helvası"nın yapım aşamalarına göre sıraya diziniz. Dizdiğiniz sıraya uygun olarak numaralandırıp fotoğrafların altındaki boşluklara yazınız.

Özü Yakala

İzlediğiniz “Kaşık Helvası” **belgeselini, aşağıdaki soruların yanıtlarını içerecek şekilde, kendi cümlelerinizle özetleyiniz.**

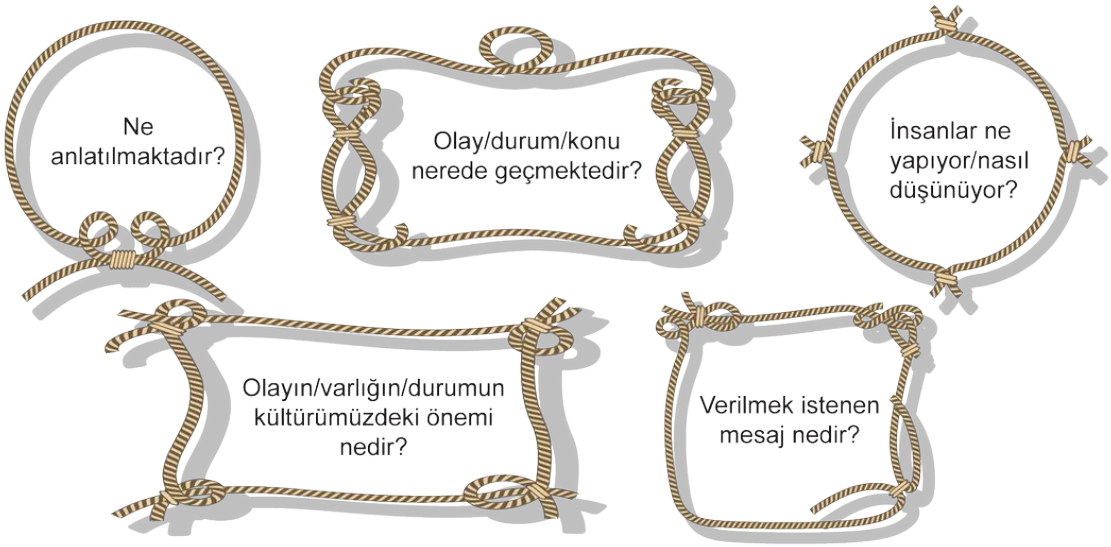

Özetinizi buraya yazınız.

Mısır Helvası

"Mısır Helvası" **belgeselini dikkat dağıtıcı hareketlerden/davranışlardan kaçınarak ve** "Hazırlanalım" **bölümünde seçtiğiniz dinleme/izleme yöntemini kullanarak dinleyiniz/izleyiniz.** (Dinlemek/izlemek için yandaki karekodu okutunuz.)

Aşağıdaki tabloda farklı renklerde mısırlar verilmiş ve bunların yansıttığı bakış açıları yanlarına yazılmıştır. Tabloyu dikkatlice inceleyiniz.

Renkli Mısırlar	Renklerin Yansıttığı Bakış Açısı
Pembe	Bilgi verici, nesnel
Mor	Yaratıcı
Mavi	Olumlu
Kırmızı	Duygusal, öznel
Siyah	Olumsuz eleştiri
Turuncu	Karşılaştırma

Aşağıdaki tabloda yer alan soruların hangi renk mısırın bakış açısını yansıttığını belirleyiniz. Her bir sorunun yanındaki mısırı, belirlediğiniz bakış açısını temsil eden renge örnekteki gibi boyayınız. Ardından boyadığınız rengi ve sorunun cevabını ilgili alana yazınız.

Sorular ve Cevaplar	Bakış Açısı
Metne göre helva yapımında kullanılan mısırın özelliği nasıldır? Cevap:	Pembe
Mısırın helva ve ekmek yapımında geçirdiği süreçler arasındaki farkları yazınız. Cevap:	.....
Mısır helvası yapımı süreci sizde hangi duyguları uyandırdı? (ör. mutluluk, heyecan, paylaşma, şaşkınlık vb.) Cevap:	.....
Mısır helvası yapmanın topluma kültürel açıdan hangi katkıları var? Cevap:	.....
Mısır helvası yapımında hangi aşamalar zor veya zahmetli olabilir? Cevap:	.....
Bu helvaya hangi farklı malzemeleri ekleyebilirsiniz? Cevap:	.....

Anahtar Kelimeleri Bulalım

Aşağıdaki halının üzerinde Türklerin dokuduğu halı ve kilimlerde yer alan bazı motifler ve bunların isimleri yer almaktadır. Halıdaki her bir motif dinlediğiniz/izlediğiniz belgesellere ait anahtar kelimeleri bulmanızı sağlayacak ipuçlarına götürecek sizi. Motifleri inceleyiniz.

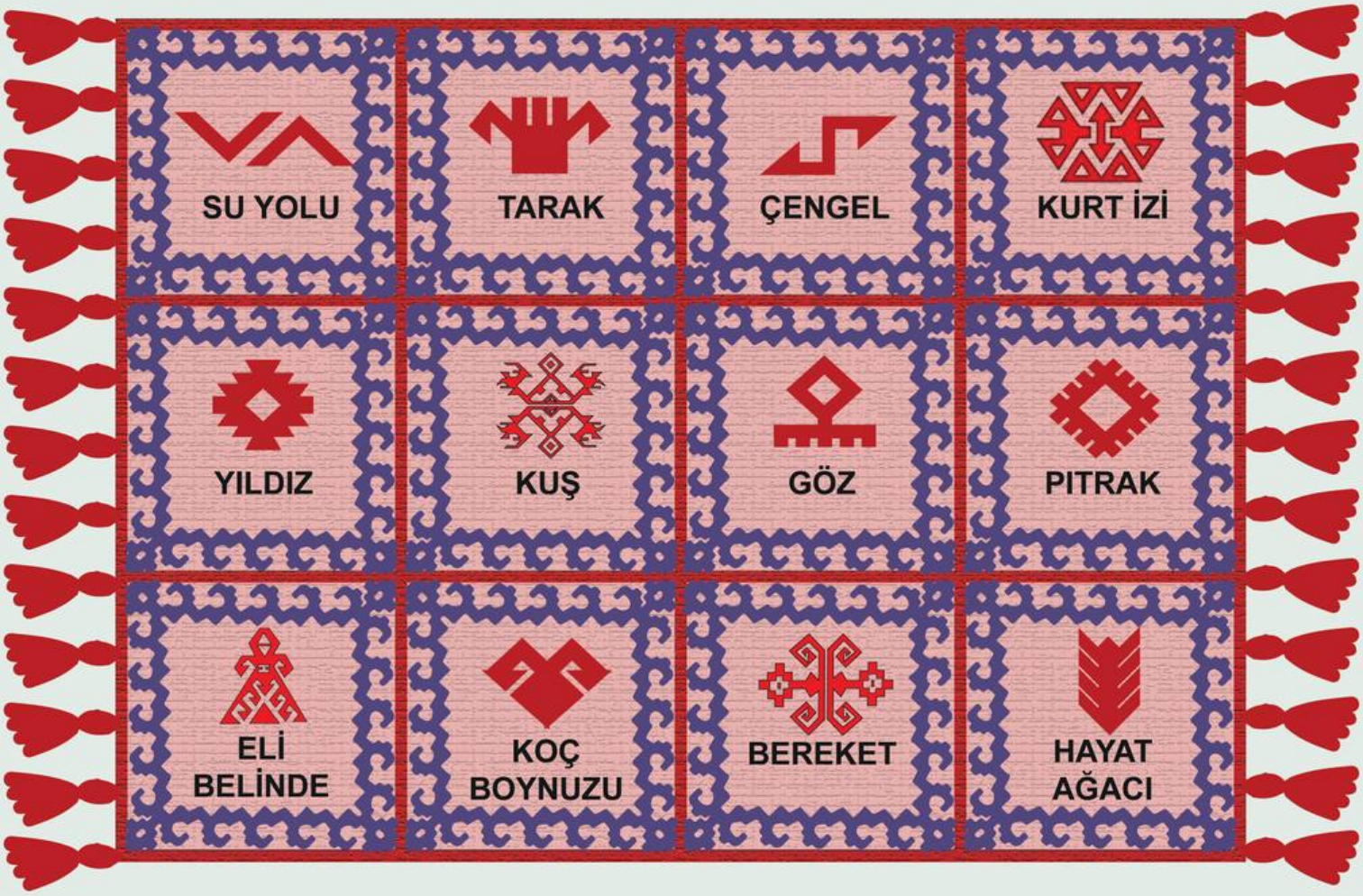

Şimdi aşağıdaki komutları izleyerek halı üzerinde hareket ediniz ve sizden istenen motifleri bulup bunların isimlerini yazınız. Bulduğunuz motifler etkinliğin sonraki adımında size yardımcı olacak.

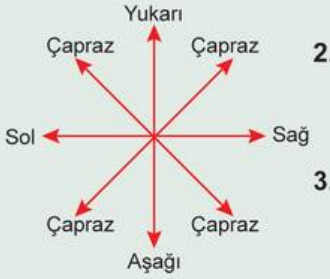

1. **Komut:** İsmi bir şeyin fazlalaşması, artması anlamına gelen motiften başlayınız. Bir motif yukarı iki motif sola gidiniz. Birinci ipucuna ulaştınız. Bu hangi motif? .....

2. **Komut:** Adında içtiğimiz, sağlıklı bir maddenin ismi de bulunan motiften başlayınız. Üç motif sağa, iki motif aşağıya gidiniz. İkinci ipucuna ulaştınız. Bu hangi motif? .....

3. **Komut:** İsminde bir organımızın adı da olan motiften başlayınız. İki motif çapraz gidiniz. Üçüncü ipucuna ulaştınız. Bu hangi motif? .....

4. **Komut:** Adını bir hayvanın bir uzvundan alan motifle başlayınız. Bir motif sağa gidiniz. Bir motif sol yukarı çapraza gidiniz. İki motif sağa gidiniz. Dördüncü ve son ipucuna ulaştınız. Bu hangi motif? .....

Aşağıdaki kilitlerin yanındaki bilgiler dinlediğiniz/izlediğiniz belgesellerin anahtar kelimelerini belirlemenizde yardımcı olacak birer ipucudur. Önceki adımda ulaştığınız motifleri bu kilitlerin üzerinden bularak yuvarlak içine alınız. Bunların yanındaki ipucu bilgilerinden faydalanıp izlediğiniz belgesellerin ortak anahtar kelimelerini belirleyiniz ve karşılarındaki anahtarların üzerine yazınız.

Belli bir bölgeye, bir yere özgü olan.

Bazı sebze ve meyvelerin buharlaştırılmasıyla kuru bir durum almasını sağlamak.

Buğdaygillerden, gövdesi boğumlu ve kalın, yaprakları şerit biçiminde olan bir kültür bitkisi.

Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

Yenmeye uygun olan her şey.

Elektrik, tüp gaz ve doğal gazla çalışan, yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan alet.

Bir toplumda nesilden nesile aktarılarak devam eden alışkanlıkların/uygulamaların tümü.

Nişanlanma sırasında yapılan tören.

İçinde öğütme işi yapılan yer.

Sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofra aracı.

Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı.

Üzerinde yemek de yenilebilen, yuvarlak, bakır veya pirinçten büyük tepsi.

Belirlediğiniz bu anahtar kelimeler izlediğiniz/dinlediğiniz belgesellerin içeriğini yeterince yansıtıyor mu? "✗" ile işaretleyiniz ve nedenini açıklayınız. Bu metinlerin içeriğini yansıtacak bir anahtar kelime de siz yazınız.

☐ Evet	Çünkü .....
☐ Hayır	

Benim anahtar kelimem: .....

Yönergeleri takip ederek şemayı, dinlediğiniz/izlediğiniz “Kaşık Helvası” **ve** “Mısır Helvası” **belgesellerine göre doldurunuz.**

Bu belgeselerden aynı başlık altında sıralanabilecek olan unsurları belirleyiniz. Bu unsurları tespit ederken dikkate aldığınız ölçüt (kriter, gruplandırma nedeni vb.) nedir? Şemadaki yerine yazınız.

Belirlediğiniz unsurları “Unsurlar” bölümüne liste hâlinde sıralayarak yazınız.

Oluşturduğunuz bu şemaya bir isim verip “Başlık” bölümüne yazınız.

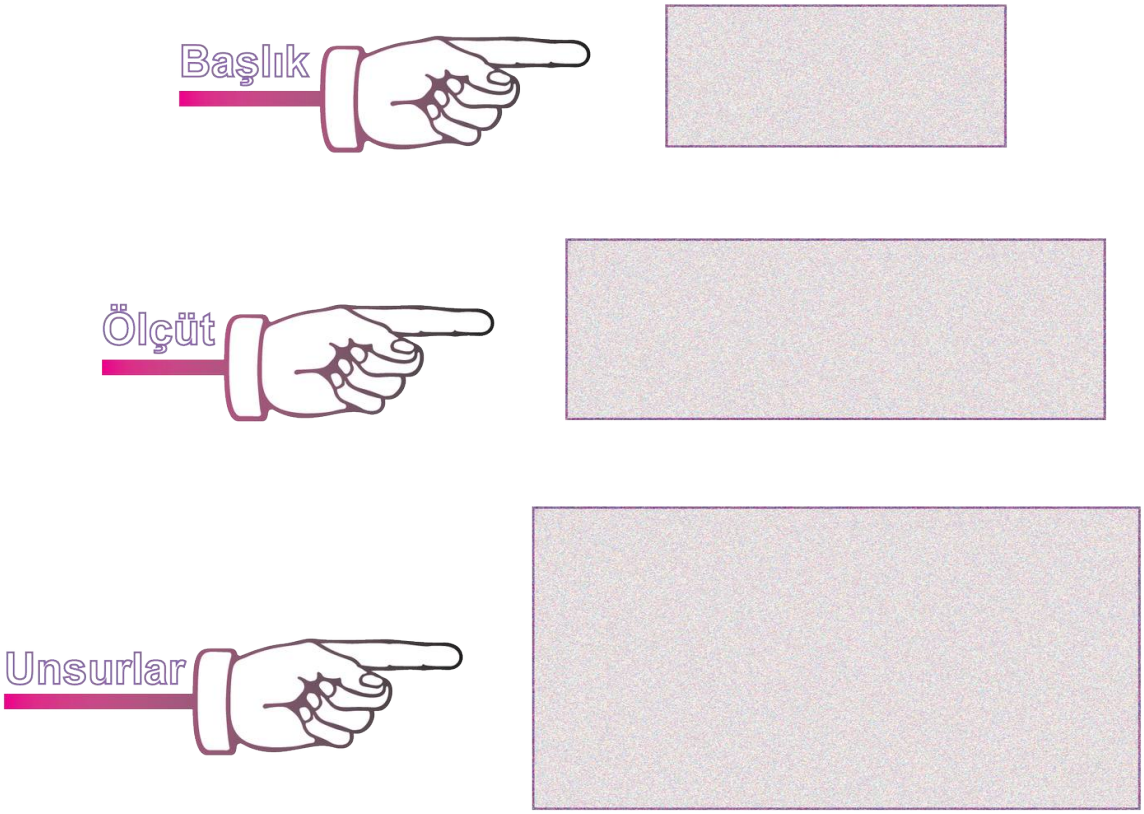

Dinlediğiniz/izlediğiniz belgesellerden hareketle cümlelerdeki boşlukları uygun şekilde tamamlayınız.

Tüm bunlardan ben yöresel, kültürel unsurların ……
…… gerektiğini anlıyorum.

Yemekler, ……
…… önemli ve birleştirici unsurlardır.

Bu belgeselleri çeken kişiler aslında ……
…… istiyor.

Kültürel değerler sadece geçmişi değil ……
…… de kapsayan tüm süreçleri içine alır.

Dinleme Aynası

Aşağıdaki sorulara samimi bir şekilde yanıt vererek kendi dinleme/izleme sürecinizi değerlendiriniz.

Etkinliğe başlamadan önce seçtiğiniz dinleme/izleme yöntemi hangisiydi? Bu doğru bir seçim miydi? Neden?

.....

.....

.....

.....

Bu yöntemi tercih etme nedeniniz ile süreçte yaşadıklarınız arasında nasıl bir ilişki kurabilirsiniz?

.....

.....

.....

.....

Seçtiğiniz yöntemin, etkinlikleri yapmakta size kolaylık sağlayıp sağlamadığını değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

Daha sonraki dinleme/izleme süreçlerinde neye dikkat etmeniz gerekiyor? Bunu nasıl fark ettiniz?

.....

.....

.....

.....

BEN DE KONUŞURUM

Türk Mutfağından Seçme Yemekler

Aşağıdaki adımları takip ederek etkinliği tamamlayınız.

Planlama

Yurdumuza ait geleneksel bir yemek seçiniz. İsterseniz kendi şehrinize/yörenize ait olan ancak ülkemizde yaygın şekilde bilinmeyen bir yemeği de seçebilirsiniz. Bu sayede şehrinizin tanıtımına da katkıda bulunabilirsiniz.

Hazırlık

Yemek kültürünün toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisi hakkında bilgi edininiz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını not ediniz.

- *"Planlama" bölümünde seçtiğiniz yemeğin adı ve ana malzemesi nedir?*
- *Neden bu yemeği seçtiniz?*
- *Bu yemek hangi yöreye/şehre aittir?*

Seçtiğiniz yemeğin tarihçesini ve ait olduğu bölgedeki önemini öğreniniz.

Gerekli malzemeleri ve yemeğin yapım aşamalarını öğreniniz.

Gerekirse bu yemeğe ait görseller, video kayıtları bulunuz.

Yemeğin malzemelerini hazırlayınız.

Bu süreçte size yardımcı olması için bir aile büyüğü ile iş birliği yapınız.

Uygulama

Kamerayı mutfakta uygun bir yere, uygun bir açıyla koyunuz.

Selamlama ile programı açınız, ardından aile büyüğünü tanıtınız.

Yapacağınız yemek hakkında ön bilgi veriniz. Bu bilgilendirme için yukarıdaki soruların cevaplarını kullanınız.

Topladığınız diğer bilgileri, yemeği yaparken uygun zamanlarda anlatınız.

Aile büyüğü ile beraber yemeği yapınız.

Kapanış dilekleri ile programı bitiriniz.

Çekimi tamamladıktan sonra videoyu izleyiniz, gerekirse montajını yapınız.

Çektiğiniz bu programı EBA'da yayımlayınız.

Konuşma Aynası

Aşağıdaki formla “Türk Mutfağından Seçme Yemekler” **programındaki sunumunuzu/konuşmanızı değerlendirip kendinizi geliştirebilirsiniz. Bu ölçütlere göre formu uygun şekilde işaretleyiniz.**

KONUŞMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Sunucunun Adı ve Soyadı: **Sunumun Konusu:**		
Ölçütler	**Evet**	**Hayır**
Konuşmamda/sunumumda notlarımdan, topladığım bilgilerden, görsellerden yararlandım.		
Konuşmamı/sunumumu konuya uygun bir bağlamda tasarlayıp hazırladım.		
Konuşmama/sunumuma uygun selamlama ve hitap ifadeleri ile başladım.		
Konuşmam/sunumum sırasında deneyimlerimden de yararlanıp somut örnekler verdim.		
Görsel ve işitsel araçları etkin kullandım.		
Konuşmamda/sunumumda vurgu ve tonlamalarıma dikkat ettim.		
Konuşmamda “ıı, hımm” gibi anlamsız ve işlevsiz sesler çıkarmadım.		
Konuşmamı uygun ifadelerle bitirdim.		

Sunumunuzu hangi yönden/yönlerden başarılı buldunuz?

.....

.....

Sunumunuzun eksik/yetersiz bulduğunuz yönü nedir? Bunu iyileştirmek için neler yapabilirsiniz?

.....

.....

Söyleyecek Sözümüz Var

Yönergeleri takip ederek gruplar oluşturunuz ve tartışınız.

Hazırlık

En az iki kişilik iki gruba ayrılınız (Grup ve kişi sayıları artabilir.). Grup üyesi olmayan bir arkadaşınızı moderatör/sunucu olarak görevlendiriniz.

Aşağıdaki konuyu inceleyiniz. Konu ile ilgili görüşleri ve kanıtları aranızda paylaşıp grup arkadaşlarınızla iş birliği içinde gerekli araştırmaları yapınız.

Tartışma sırasında kullanmak üzere savunacağınız görüşe uygun haber metni, makale, dergi, kitap, film veya video kesiti, görsel-işitsel malzemeler vb. hazırlayınız.

Tartışmaya başlamadan önce bir sonraki kısımda verilen "Grup Değerlendirme Formu"ndaki ölçütleri okuyunuz. Tartışma sürecinde bu ölçütlere uymaya dikkat ediniz.

Tartışma Konusu: Türk yemek kültüründe geleneksel tariflerin korunması mı, yoksa bu tariflerin modern yorumlarla yeniden şekillendirilmesi mi daha değerlidir?

1.Grup

"Yemek kültürü, geçmişin mirasıdır. Tarifler ve geleneksel uygulamalar bozulmadan korunmalıdır."

Örnek görüşler:

- Geleneksel yemekler kültürel kimliğin taşıyıcısıdır.
- Tarifler nesilden nesile aktarılarak aidiyet duygusu oluşturur.
- Modernleşme, kültürel yozlaşmaya yol açabilir.
- Örnek: Değişiklik yapılırsa keşkek, mantı, aşure, İskilip dolması gibi geleneksel yemeklerin anlamı bozulur.

2.Grup

"Yemek kültürü, yaşayan bir olgudur. Modern yorumlarla zenginleşir."

Örnek görüşler:

- Kültür değişir, yemekler de bu değişime ayak uydurmalıdır.
- Yeni malzemeler ve teknikler lezzetleri geliştirir.
- Genç kuşaklara hitap eden sunumlar kültürü yaşatır.
- Örnek: Vegan mantı, şekersiz baklava gibi yeni yiyecekler ilgi çekici olabilir.

Uygulama

Moderatör/sunucu tartışmayı uygun selam ve hitap ifadeleriyle açar.

Moderatör/sunucu konu ve görüşler hakkında izleyiciye bilgi verir.

Her grup sırayla görüşünü sunar, gerekçeleriyle açıklar.

Gruplar arasında karşılıklı soru-cevap bölümü yapılır.

İzleyicilerle soru-cevap yapılır.

Her grup kapanış konuşması yapar.

Sunucu/moderatör programı dilek ve temenni ile bitirir.

Konuşma Aynası

Aşağıdaki form grubunuzun tartışma performansını değerlendirmeniz için hazırlandı. Bu ölçütlere göre formu uygun şekilde puanlayınız ve toplam puan üzerinden değerlendirme yapınız. Düşük puan verdiğiniz ölçüt/ölçütlere göre tartışma sürecindeki gelişmeye açık yönlerinizi destekleyecek tedbirlerin neler olabileceğini grup arkadaşlarınızla paylaşınız.

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendirici Adı ve Soyadı:

Savunma Konusu:

Ölçütler	Değerlendirme Puanı	Grubuma Verdiğim Puan
Tartışma konusunun dışına çıkmama	10	
Tezi/görüşü dinleyici kitlesine ve duruma uygun bir biçimde anlatma	10	
Tartışmayı destekleyen belge, çoklu ortam tasarımı kullanma	10	
Konuya ve amaca uygun bir örüntü sırası oluşturma	10	
Dinleyici kitlesine ve duruma uygun dil kullanma	10	
Konuşma hızını, sesinin şiddetini ve tonunu duruma uygun kullanma	10	
Sözlü iletiyi destekleyen beden dili kullanma	10	
Karşı tarafın konuşmasını özenle ve kesmeden dinleme	10	
Karşı tarafın görüşlerine anlayış gösterme	10	
Mantıklı düşüncelerden oluşan, iş birliği içinde bir tartışma sürdürebilme	10	
TOPLAM	100	

OKUYALIM-ANLAYALIM

Aşağıdaki metni hız, duraklama, vurgu ve tonlama açısından anlamı destekleyecek şekilde sesli okuyunuz. Metinde önemli gördüğünüz yerlerin altını çiziniz ve gerekli kısımlarda kısa notlar alınız.

TARİHSEL SÜREKLİLİK İÇİNDE TÜRK MİSAFİRPERVERLİĞİ

A

Türk toplumunda misafire verilen önem, tarih boyunca en belirgin kültürel değerlerden biri olmuştur. Bu hassasiyet hem yabancı **seyyah**ların gözlemlerinde hem de halk edebiyatında sıkça dile getirilmiştir. Türkler, Orta Asya'dan Balkanlara uzanan geniş bir coğrafyada 5000 yıllık tarihleri boyunca misafir ağırlama geleneğini sürdürmüştür. Çocuklara küçük yaşlardan itibaren misafir karşılamanın yöntemlerini öğretmiş ve bu değeri toplumsal bir gelenek hâline getirmişlerdir.

B

İslamiyet öncesinde misafirperverlik toplumsal değerlerle şekillenmiştir. Bu durum sözlü ve yazılı kaynaklarda çeşitli örneklerle anlatılmıştır. 10. yüzyılda Arap gezgin İbn Fadlan, Türklerin yabancılara mal ve hayvanlarını gönüllü verdiklerini aktarır. Misafirin hakkına gösterilen özen, Türklerin misafiri yolculuğunda desteklemesiyle örneklendirilir. Kutadgu Bilig'de misafire güler yüz ve ikramın önemi "Yabancının kusurunu bağışla, onu yedir ve içir." denilerek vurgulanır. Karahanlılar Dönemi'nde yazılan Divanu Lugati't-Türk'te ise misafirin bereket aracı olduğu belirtilir. Kitapta bu durum "Konuk gelse uğur gelir." denilerek ifade edilir. Günümüzde misafire yolda yemesi için yemek verme, uğurlarken su dökme gibi **uygulama**ların kökleri bu döneme uzanır.

C

Türkler Anadolu'ya geldikten sonra da aynı yaşam biçimini sürdürmüşlerdir. 14. yüzyılda İbn Battuta, Anadolu köylerinde gördüğü misafirperverliği ayrıntılı biçimde anlatır. Köylüler misafir ağırlamayı toplumsal bir görev saymış, konukluğun en az üç gün sürmesi için ellerinden geleni yapmışlardır. Misafire en kıymetli yemeklerin sunulması, özenli sofralar hazırlanması ve sofrada yalnız bırakılmaması yaygın bir uygulama hâline gelmiştir. 15. yüzyılda İspanyol **diplomat** Clavijo, Türkmen köylerinde misafire sürekli yemek ikram edildiğini aktarır. Bu köylerde misafirin ağırlanması, yalnız ev sahibinin değil komşuların da sorumluluğu olarak görülmüş ve misafir ortaklaşa ağırlanmıştır. Gazeteci Ubicini, en fakir köylerde bile misafir için ayrı ev veya oda bulunduğunu, misafir ağırlanırken onun kişisel kullanımına yönelik eşyaların çıkarıldığını belirtir.

Ç

Aktarılan örnekler Türk misafirperverliğinin misafirin kimliğine, zamana ve yere göre değişmediğini gösterir. İslamiyet öncesi kural ve uygulamalardan İslami değerlerle zenginleşen anlayışa, esnaf birliklerinden Osmanlı köy odalarına kadar misafir ağırlama; Türk kültürünün belirgin bir özelliği olmuştur. Misafirperverlik, Türk toplumunda benzersiz uygulamalar ve sosyal kurallarla güçlendirilmiştir. Bu gelenek, günümüze kadar nesilden nesile aktarılarak devam etmiş; Türk kültürünün en temel toplumsal **değer**lerinden biri hâline gelmiştir.

Altan ŞAHAN

Sözcük Avcısı

Metinde koyu renkle yazılan kelimeler aşağıda verilmiştir. Bunların anlamlarını metinden hareketle tahmin edip tahminlerinizi ilgili yere yazınız. Ardından bu kelimelerin sözlük anlamlarını Güncel Türkçe Sözlük'ten bularak yerlerine yazınız. Tahmininizle sözlük anlamları örtüştü mü? Kontrol ediniz.

Tahmininizle kelimenin sözlük anlamı örtüşmediyse metnin/cümlenin bağlamından hareketle sözcüğün anlamını tahmin edebilme becerinizi geliştirmek için neler yapabileceğinizi düşününüz. Kendiniz için bir planlama yapıp buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

Metinde geçen, anlamını bilmediğiniz başka kelime/kelimeler varsa bunların anlamını öğreniniz. Bu kelime/kelimeleri ve anlamını panodaki boş kâğıda yazınız.

Aşağıdaki şekil üzerinde bazı eşyalar gösterilmiştir. Bu eşyalardan hangileri metinde altı çizili verilen ifadede belirtilen nesnelerden <u>değildir</u>? Nesnelerin olduğu kutuların numaralarını şeklin ortasındaki boşluğa yazınız.

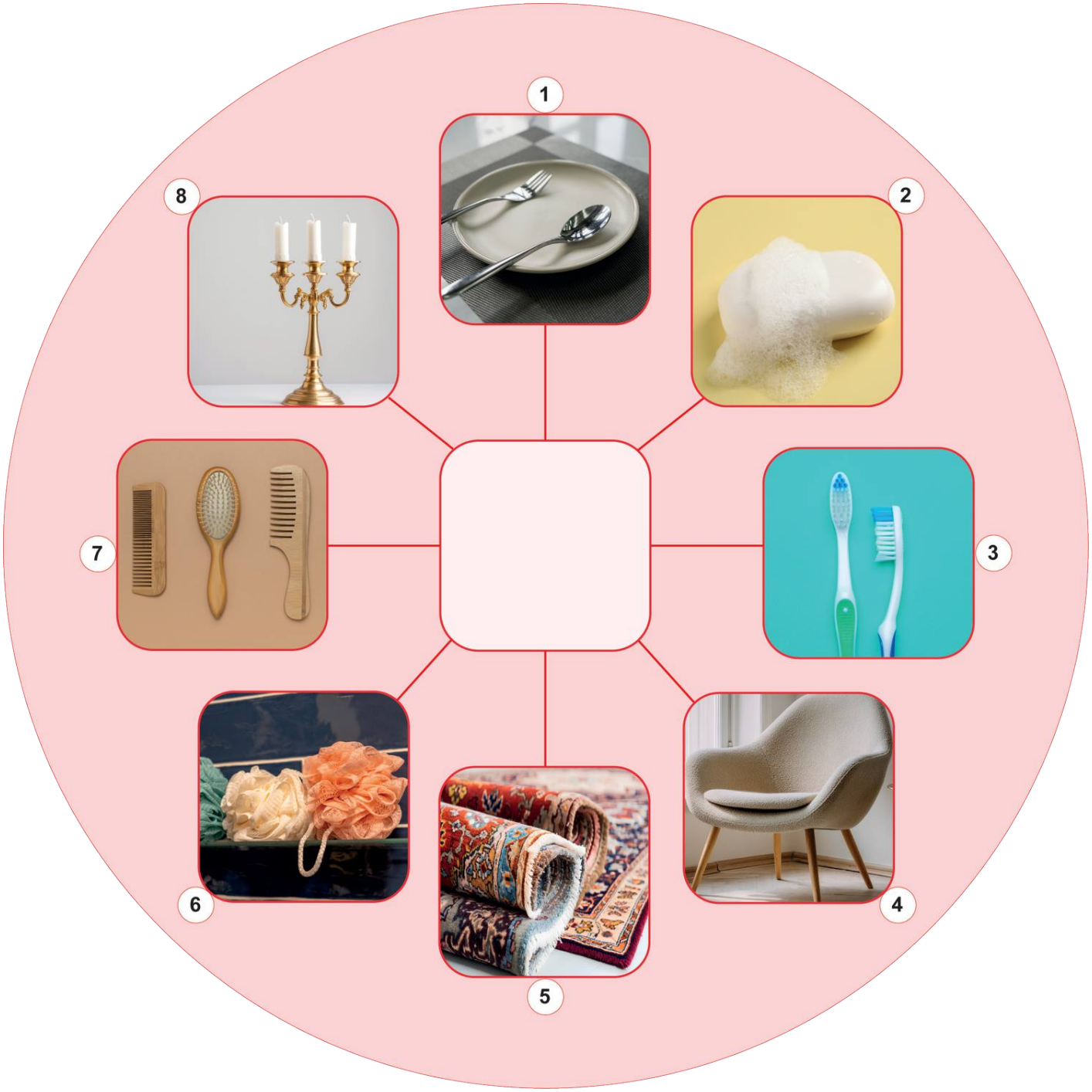

Misafirperverliğin Türk toplumundaki sürecini şemadaki sorulara yanıt vererek değerlendiriniz.

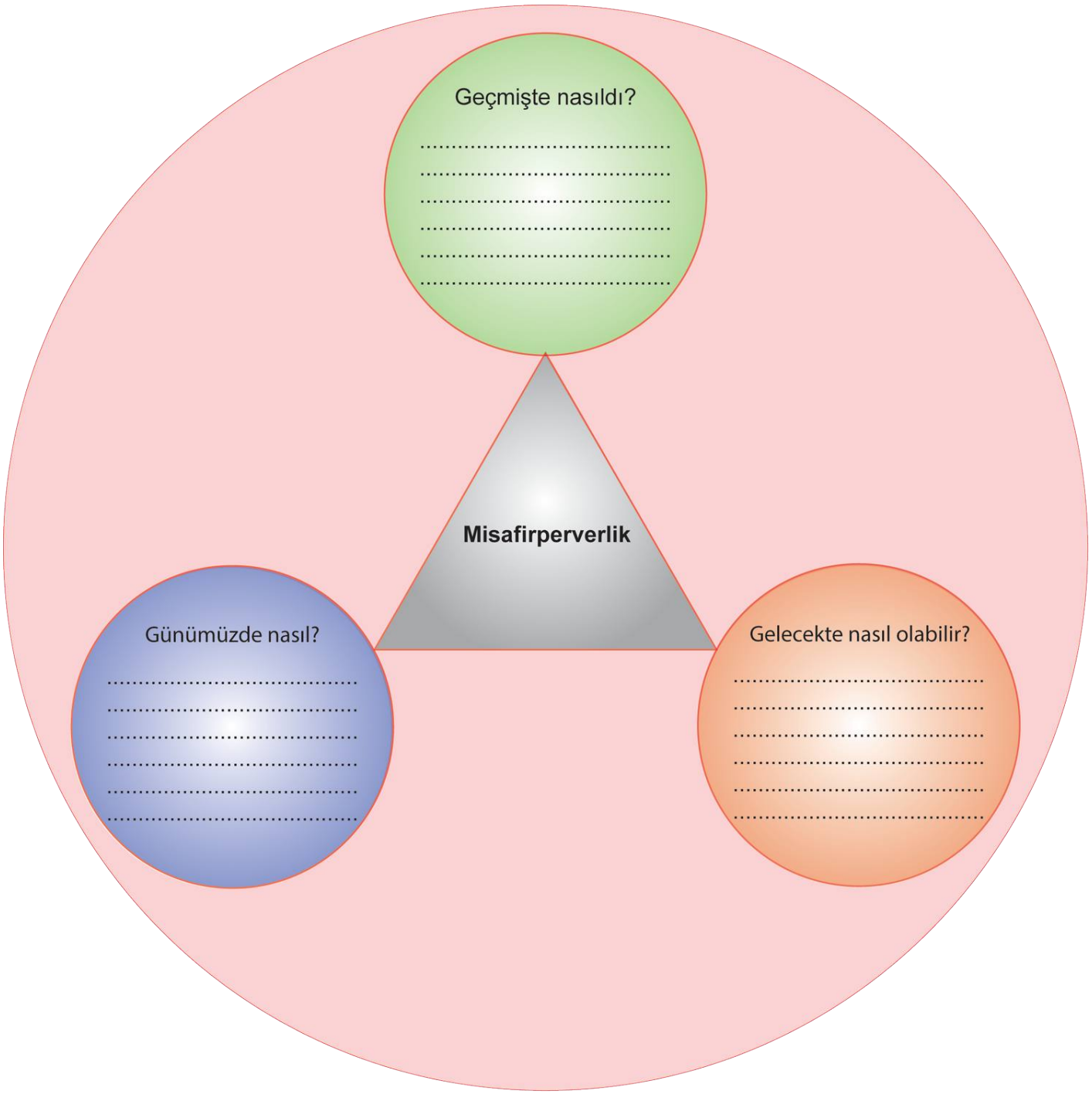

“Sınıflandırma Rehberi”**ndeki adımları takip ederek okuduğunuz bu metne dair bir sınıflandırma şeması hazırlayınız.**

Sınıflandırma Rehberi

Metinden aynı başlık altında sıralanabilecek olan unsurları belirleyiniz. Bu unsurları neye (hangi özelliğe) göre belirlediniz? Bu unsurları gruplandırırken dikkate aldığınız ölçüt (kriter, gruplandırma nedeni, özellik vb.) nedir? Dikkate aldığınız ölçütü şemadaki yerine yazınız.

Gruplandırdığınız unsurları “Unsurlar” bölümüne liste hâlinde sıralayarak yazınız.

Oluşturduğunuz bu şemaya bir isim verip “Başlık” bölümüne yazınız.

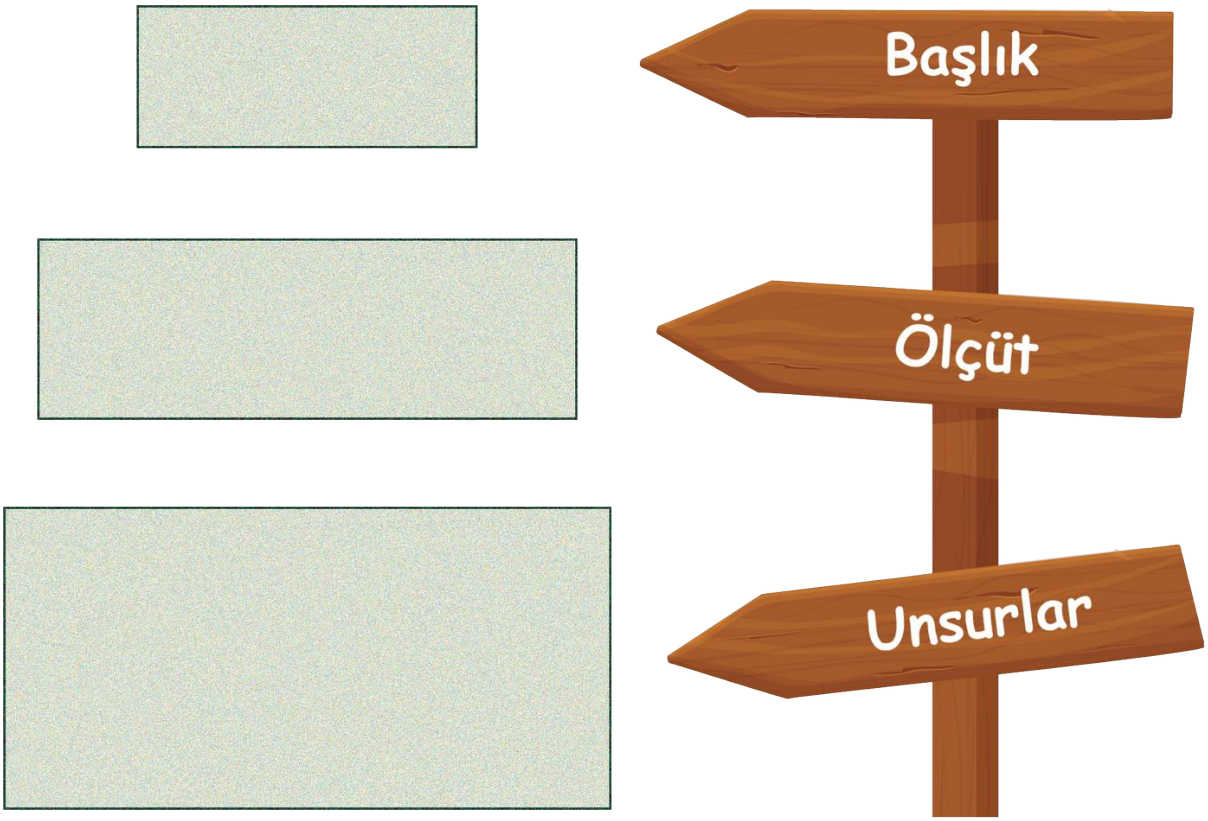

Aşağıdaki kutularda “Türk Misafirperverliği” **metnindeki her bir paragrafı yansıtan anahtar kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerin hangi paragrafla ilişkili olduğunu belirleyiniz. Anahtar kelimeyi ait olduğu paragrafı temsil eden harfle çizerek eşleştiriniz.**

Kaynaklar	**A**
Köy	**B**
Esnaf	**C**
Gelenek	**Ç**
Süreklilik	

Özü Yakala

Yönergeyi takip ederek metni özetleyiniz. Özetleme yaparken okuma sırasında yaptığınız işaretlemelerden yararlanabilirsiniz.

- **Özetiniz aşağıdaki sorulara cevap verebilmeli:**

Yazar, misafirperverliğin hangi niteliğini özellikle vurgulamaktadır?
Metinde misafirperverlik geleneği hangi dönemler üzerinden ele alınmıştır?
Zaman geçmesine rağmen misafirperverlik anlayışının değişmeyen yönü nedir?

- **Aşağıdaki cümleyi metne uygun şekilde tamamlayınız. Cümlenin tamamlanmış hâlini özet metninizin son cümlesi olarak kullanınız.**

Türk toplumunda misafirperverlik, ...
..... nedeniyle kültürün temel özelliklerinden biri olmuştur."

- **Özetinizde gereksiz detaylardan kurtulmak için** "özel isimlere, örnek kişilere, alıntılara" **yer vermeyiniz.**

Özetinizi buraya yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

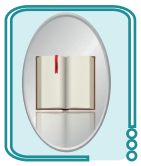

Okur Aynası

"Okuyalım-Anlayalım" **bölümünü tamamladınız. Şimdi, bu süreci değerlendirebilmeniz için Okuma Becerisi Öz Değerlendirme Formu'ndaki ölçütlere göre kendinizi değerlendirme vakti. Aşağıdaki formu bu bölümdeki performansınızı dikkate alarak işaretleyiniz.**

OKUMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı-Soyadı: **Tarih:**

Numarası:

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR	KISMEN
Metni tür özellikleri ve içeriğinden hareketle okuma hızı, duraklama, vurgu, tonlama ve telaffuzu, anlamı yansıtacak biçimde düzenleyerek sesli şekilde okudum.			
Anlamını bilmediğim kelime ve kelime gruplarının anlamları ile ilgili tahminlerimin doğruluğunu sözlükten kontrol ettim.			
Etkinlikleri çözerken yaptığım işaretlemelerden, aldığım notlardan yararlandım.			
Etkinliklerin yönergelerini kolayca anladım ve etkinlikleri kolayca tamamladım.			

Okuma-anlama sürecinde en zorlandığınız şey neydi? Sizce neden zorlandınız?

.....

.....

.....

Bir dahaki okuma-anlama süreçlerinizde zorlanmamak için ne yapabilirsiniz?

.....

.....

.....

BEN DE YAZARIM

"Türk Kültürü" Yazı Atölyesi

Aşağıdaki adımları izleyerek "Türk kültürü"**nü tanıtan bir metin yazınız. Metni yazabilmek için Türk kültürü hakkında araştırma yapınız. Araştırma sonucunda ulaştığınız bilgilerden önemli gördüklerinizi metninizde kullanmak üzere not ediniz.**

Planlama

Aşağıdaki yazma planını doldurunuz.

Yazma Planı

Yazma amacım: .....
.....
.....

Hedef kitlem (örneğin yabancı bir arkadaş veya sınıf arkadaşları): .....
.....

Yazma aracım (defter, bilgisayar, e-posta): .....
.....

Yazma ortamım (geleneksel, dijital): .....
.....

Paylaşma ortamım (sınıf panosu, EBA duvarı): .....
.....

Araştırma notlarım: .....
.....
.....
.....
.....
.....

Uygulama

Yönergeleri okuyunuz ve metni oluşturunuz.

Hedef kitlenize uygun hitap ifadeleriyle metni başlatınız.
Yazma planına sadık kalınız.
Amaca ve konuya uygun olacak şekilde, araştırma notlarınızdan da yardım alarak metni tamamlayınız.
Doğru ve uygun bir sonuçlandırma ile metni bitiriniz.

Planladığınız metni buraya yazınız.

Yazar Aynası

Aşağıdaki “Kontrol Listesi”**ni kullanarak yazdığınız metnin içeriğini ve yazma sürecinizi düzenleyiniz.**

KONTROL LİSTESİ

Adı ve Soyadı: **Tarih:**

Numarası:

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
Metni yazmak için planlama yaptım.		
Konu hakkında araştırma yaptım, bilgi edindim.		
Araştırmamdan edindiğim notları yazımda kullandım.		
Hedef kitleme uygun ifadeler kullandım.		
Amacıma ve konuma uygun yazdım.		
Doğru ve uygun sonuçlandırma ifadeleri ile metni bitirdim.		
Yazımda planda belirttiğim unsurların tamamını karşıladım.		

Kontrol Listesi’nde “Hayır” işaretlediğiniz ölçütler varsa metninizi bunlara göre düzeltiniz. Düzeltmeyi yaptıktan sonra metninizi bir kez daha kontrol ediniz. Tüm kontrolleri tamamladıysanız planda belirttiğiniz yerde paylaşınız.

"Türklerde Misafir Sofrası" Yazı Atölyesi

Adımları takip ederek çalışmayı tamamlayınız.

Hazırlık-Planlama

"Misafir soframızın olmazsa olmazları" konusunda bir metin yazacaksınız. Metni yazmaya başlamadan önce misafir geldiğinde size göre mutlaka ikram edilmesi gereken yiyecekleri görselden seçiniz. Misafire ikram edilmesi gerektiğini düşündüğünüz hâlde görselde olmayan başka yiyecek veya yiyeceklerden de bahsedebilirsiniz.

Metninizi paylaşmak için kutularda verilen ortamlardan birini seçiniz. Yazınızı seçtiğiniz ortamda paylaşınız.

Seçimlerinizi yuvarlak içine alarak gösteriniz.

Sınıf panosu | Sınıfınızın EBA duvarı | Kişisel EBA duvarınız | Okul dergisi

Okulunuzun İnternet sitesi | Okulunuzun duvar gazetesi/ortak panosu

Uygulama

Seçimlerinizden hareketle metni yazmaya başlayınız. Yazma sürecinde şu kurallara uymalısınız:

- Seçimlerinizle ilgili bir görüş oluşturmalısınız. Görüşünüzü oluştururken misafire ikramın öneminden, seçtiğiniz yiyeceklerin ikram edilmesinin öneminden, bunlar misafire sunulmadığında ortaya çıkabilecek durumlardan, misafire bu yiyecekleri ikram etmenin ailenizde ve sosyal çevrenizde yarattığı etkiden vb. söz ediniz..
- Öne sürdüğünüz düşünceyi metin türü fark etmeksizin savunmalısınız. Savunmanızda ihtiyaç duyduğunuzda gerekçeler, karşılaştırmalar, bilim adamlarının görüşleri, araştırma sonuçları, sayısal veriler, haritalar, görseller, grafikler vb.den seçerek yararlanabilirsiniz.
- Yazınızda mutlaka karşılaştırma yapmalısınız. Bu karşılaştırmada ürünlerin, ortamların, alışkanlıkların, değer yargılarının vb. hususların benzer veya farklı yönlerine değinmelisiniz.
- Aşağıdaki yazım ve noktalama kurallarına uymalısınız.

- Cümlelere ve özel isimlere büyük harfle başlamalısınız.
- Birden fazla basamağı olan gerçek sayıları yazarken sayının her sözcüğünü ayrı yazmalısınız.
- Nokta, virgül, soru işareti, iki nokta, üç nokta, ünlem işarerti, kısa çizgi, uzun çizgi ve kesme işaretini işlevlerine uygun şekilde kullanmalısınız.

- Metninize uygun bir başlık koymalısınız.

Metninizi buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Yazar Aynası

Aşağıdaki sorulara yanıt vererek yazma sürecinizi kontrol ediniz.

Yazmaya başlamadan önce hangi yemeği/yemekleri seçmiştiniz? Neden?

.....

.....

.....

Yazdığınız metinde hangi yemeklerin adı geçiyor?

.....

Seçtikleriniz ile metinde yazdıklarınız arasında fark var mı? Varsa bu farklar nelerdir?

.....

.....

Metinde öne sürdüğünüz, savunduğunuz görüş nedir? Bu görüşü savunmak için hangi unsurlardan yararlandınız? Görüşünüzü savunmak için bu unsurları seçmenizin nedeni nedir?

.....

.....

.....

.....

Metninizde hangi unsurları karşılaştırdınız? Neden bu unsurları karşılaştırmak istediniz?

.....

.....

.....

Metni yazarken yazım ve noktalama kurallarında hata yaptınız mı? Yaptıysanız bu hatalar hangi kurallara yönelik oldu? Metninizi gözden geçirerek hatalarınızı düzeltiniz.

.....

.....

.....

Metninize uygun bir başlık koydunuz mu? Başlık koymayı unuttuysanız başlık belirleyip yazınız.

.....

Metninizi paylaşmak için seçtiğiniz ortam neydi? Bunu tercih etme nedeniniz nedir?

.....

.....

EĞLENCE ZAMANI

Türk Motifleri Oluşturma

Türklerin halı ve kilim dokurken oluşturduğu bazı motifler, noktaların arasına gizlenmiş hâlde duruyor.
Sayıları ve harfleri takip ederek noktaları birleştirip bu motifleri ortaya çıkarınız.
Noktaları birleştirirken sayıları ve harfleri ayrı ayrı takip etmelisiniz.
Ortaya çıkan motiflerin adını öğreniniz ve altlarına yazınız.

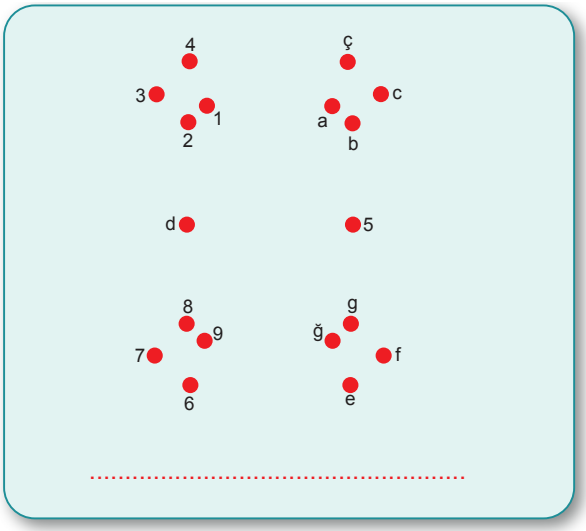

.....

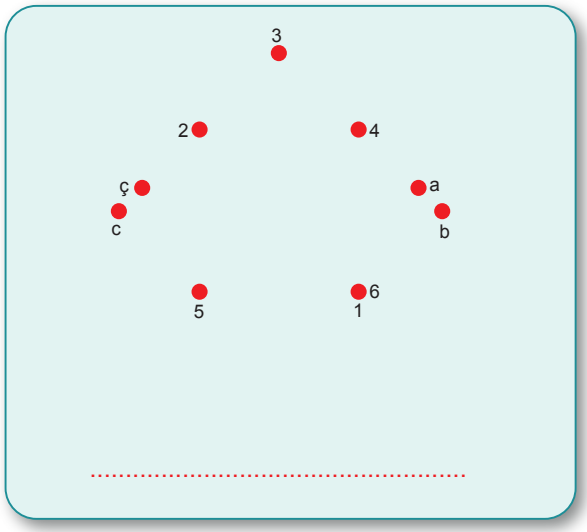

.....

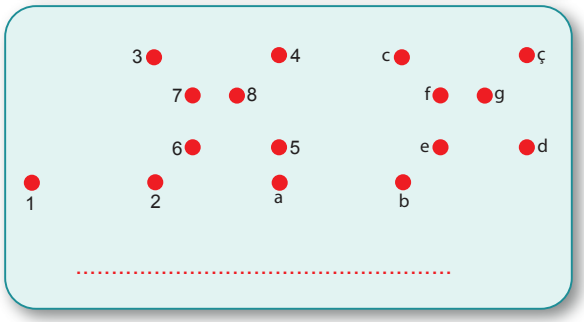

.....

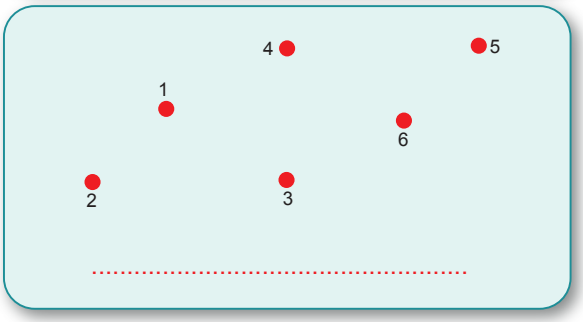

.....

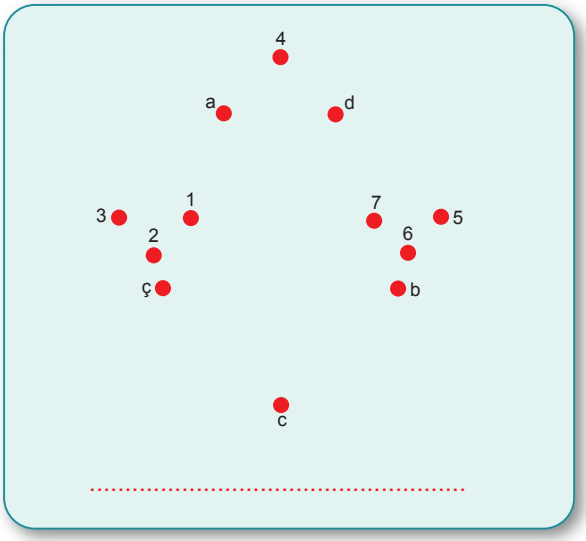

.....

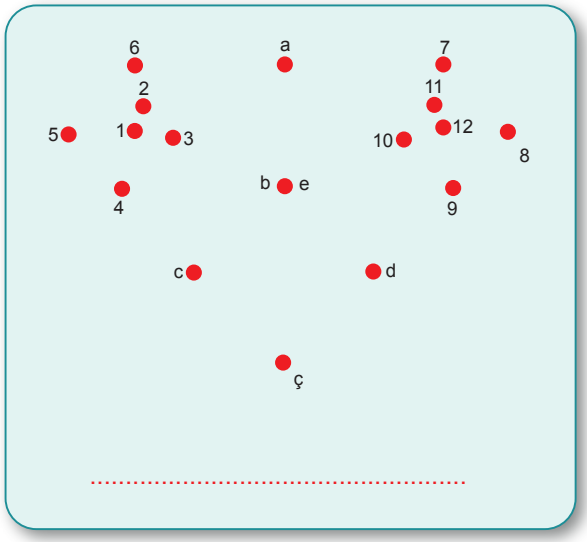

.....

Türk Halısı Boyama

Aşağıdaki geleneksel Türk halısını istediğiniz renklerle boyayarak kendi tarzınızı yansıtınız.

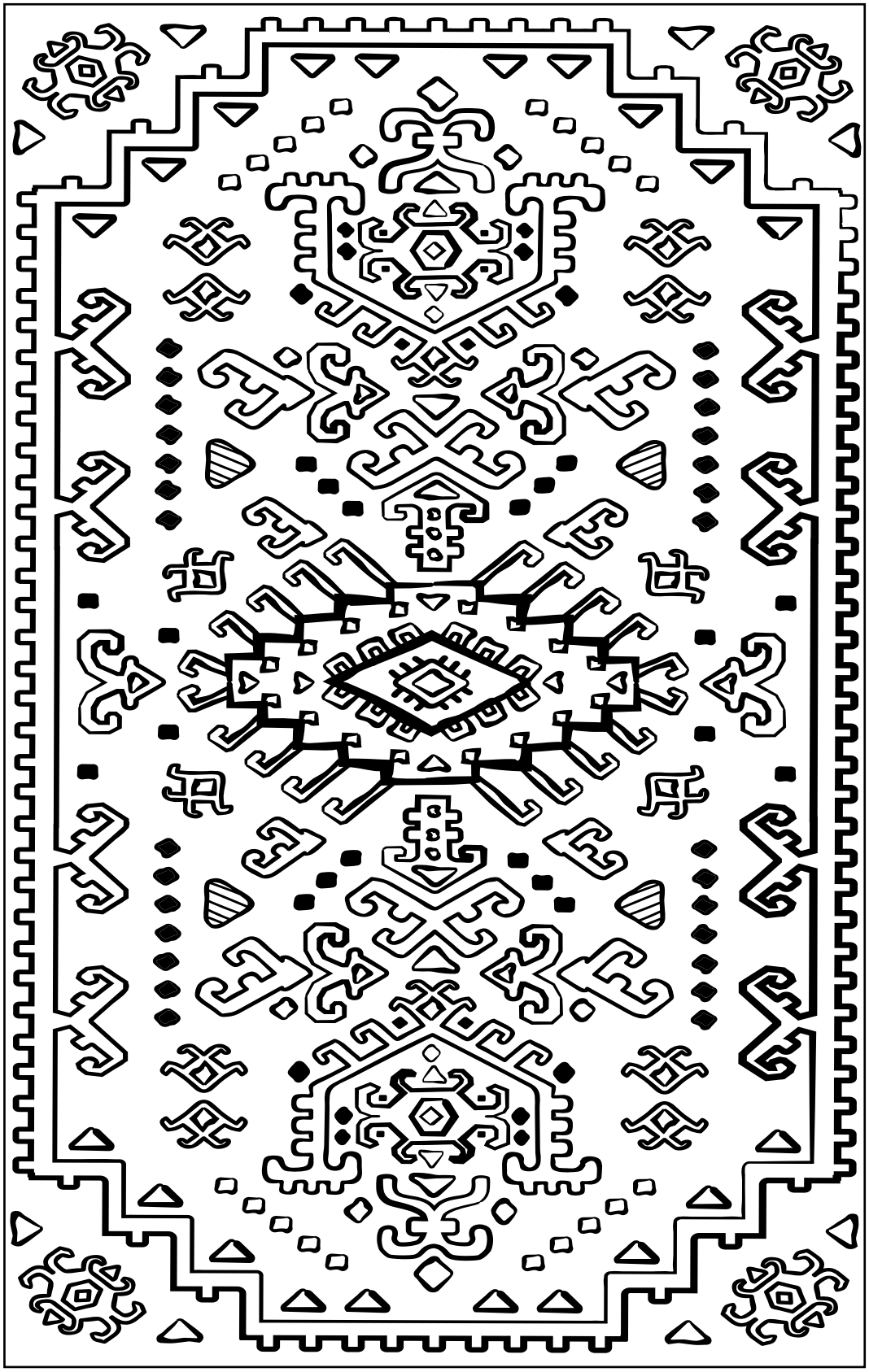

41

OKUMA

T.O.5.1. Okumada materyal seçimini yönetebilme

a) Amacı, ilgi ve ihtiyaçları, materyalin özellikleri, süre ve bilgiye erişim olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.

b) Analiz sonuçları doğrultusunda metin ve diğer yardımcı materyalleri (sözlük, ek kaynak vb.) seçer.

c) Seçimleri üzerinde zamana bağlı değişime/üst bilişsel izlemeye dayalı düzenlemeler yapar.

T.O.5.3. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme

a) Faaliyetin amacını, ilgi ve ihtiyaçlarını, materyalin özelliklerini, süre ve bilgiye erişim olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.

b) Metnin tür özellikleri ve içeriğinden hareketle okuma hızı, duraklama, vurgu, tonlama ve telaffuzu, anlamı yansıtacak biçimde düzenleyerek metni sesli okur.

c) Metnin tür özellikleri ve içeriğinden hareketle okuma hızı ve duraklamaları, anlamı yansıtacak biçimde düzenleyerek metni sessiz okur.

T.O.5.7. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme

a) Görseldeki unsurlardan hareketle anlama ilişkin ipuçlarını bulup ön bilgileriyle bağlantı kurar.

b) Görselde doğrudan ve/veya örtük olarak iletilen mesajı belirler.

c) Gerektiğinde, görselle iletilen mesaja uygun tepkiyi verir.

T.O.5.10. Metin içi karşılaştırma yapabilme

a) Metnin farklı bölümlerindeki karşılaştırılabilir unsurlara (duygu, düşünce, görüş, kahraman, dil kullanımı vb.) ilişkin özellikleri belirler.

b) Belirlenen özelliklerden hareketle benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklerden hareketle farklılıkları listeler.

T.O.5.12. Metindeki unsurları sınıflandırabilme

a) Sınıflandırma ölçütlerini belirler.

b) Metindeki unsurları belirlediği ölçütlere göre ayrıştırır.

c) Ayrıştırılan unsurları ayırt edici özelliklerden hareketle tasnif eder.

ç) Tasniflerini ölçütlerden hareketle adlandırır/etiketler.

T.O.5.16. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme

a) Metnin içeriğini yansıtan anahtar kelimeleri belirler.

b) Anahtar kelimelerin metinle ilişkisini ortaya koyar.

T.O.5.23. Okuduğunu özetleyebilme

a) Metinde sunulan bilgileri çözümler.

b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.

c) Metindeki önemli bilgileri kronolojik akışa/düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.

T.O.5.27. Okuma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Okuma sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak okur kimliğinin gelişimine yön verir.

49

YAZMA

T.Y.5.1. Yazma sürecini yönetebilme

a) Amaç, bağlam ve olanaklarını analiz ederek yazma konusunu, hedef kitlesini, dijital de dâhil yazma aracı ve ortamını belirler.

b) Yazılı etkileşiminde yazışmayı başlatma, sürdürme ve sonlandırmayla ilgili uygun selam ve hitap ifadelerini kullanır.

c) Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde içerik ve süreçle ilgili gerekli seçim ve düzenlemeleri yapar.

T.Y.5.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme

a) Yazma amacına uygun paragraf türünü seçer.

b) Yazma amacına uygun metin yapısını seçer.

T.Y.5.9. Yazısında karşılaştırma yapabilme

a) Karşılaştıracağı unsurların (nesne, kişi, olay, bilgi vb.) özelliklerini belirler.

b) Belirlenen özelliklere göre benzerlikleri listeler.

c) Belirlenen özelliklere göre farklılıkları listeler.

ç) Benzerlik ve farklılıklardan hareketle ulaştığı yargıyı yazısında kullanır.

T.Y.5.21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme

a) Yazım kurallarını uygular.

b) Noktalama işaretlerini uygun biçimde kullanır.

T.Y.5.22. Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme

a) Yazma sürecindeki güçlü ve gelişmeye açık yönlerini gerekçelendirerek kendisini değerlendirir.

b) Deneyimlediği süreçteki gelişmeye açık yönlerini destekleyecek tedbirler alıp güçlü yönlerini sonraki çalışmalara aktararak yazar kimliğinin gelişimine yön verir.

c) Yazılarından oluşan ürün ve seçki dosyası (sözlük, günlük, anı, gezi, şiir, alıntılar seçkisi, atasözü ve deyim vb.) oluşturur.

OKUYALIM-ANLAYALIM

Hazırlanalım

Aşağıdaki görselleri dikkatlice inceleyiniz.

Sizce bu görsellerin ortak duygu ve düşüncesi nedir? Fikrinizi ve neden böyle düşündüğünüzü yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıdaki metni dikkatlice okuyunuz.

İMECE

Anadolu'nun uçsuz bucaksız, altın sarısı başak tarlalarını hayal edin. Güneşin tepede parladığı, hasat zamanının geldiği bir yaz günü... Köyün en yaşlısı Hasan amcanın tarlası geniştir, gücü tek başına bu tarlayı biçmeye yetmez. Peki, tarladaki ekin yerde mi kalır? Anadolu'da kalmaz. Çünkü burada "ben" yoktur, "biz" vardır.

Köy meydanında bir duyuru yapılır, komşulara haber salınır. Ertesi sabah gün daha ağarmadan köyün gençleri, yaşlıları, kadınları ve erkekleri ellerinde tırpanlarıyla Hasan amcanın tarlasında buluşurlar. Kimse "Bu benim işim değil." demez. Biri desteleri toplar, biri suyu taşır, biri tırpan sallar. Tek kişinin haftalarca bitiremeyeceği iş, el birliğiyle akşama kadar bitiverir. Yorgunluk, akşam içilen ayranlarla ve söylenen türkülerle unutulur. İşte atalarımızdan bize miras kalan bu yardımlaşma ve dayanışma ruhuna biz "imece" diyoruz. İmece; gönüllerin birleşmesi, yükün hafiflemesidir.

Aradan yıllar geçti, zaman değişti. Artık sadece tarlalarda değil; dev laboratuvarlarda, teknoloji merkezlerinde de üretim yapıyoruz. Ancak Türk milletinin o eski "birlik olma" ruhu hiç değişmedi. TÜBİTAK'taki Türk mühendisleri ve bilim insanları, ülkemizin uzaydaki gözü olacak yeni bir uydu yapmak için kolları sıvadılar. Bu, çok zor ve karmaşık bir işti. Tıpkı tarladaki o büyük hasat gibi bir kişinin tek başına altından kalkabileceği bir görev değildi. Yüzlerce mühendis; gece gündüz demeden, uykusuz kalarak bilgilerini ve emeklerini birleştirdiler. Kimi kamerasını tasarladı, kimi yazılımını kodladı, kimi ise en küçük vidasını sıktı. Sonunda Türkiye'nin metre altı çözünürlüğe sahip yerli ve millî ilk gözlem uydusu ortaya çıktı. Bu metal kuşun ismini koyarken hiç zorlanmadılar. Dedelerinin tarlada yardımlaşarak yaptığı işi, onlar laboratuvarda yapmışlardı. Bu yüzden ona "İmece" adını verdiler.

Takvimler 14 Nisan'ı gösterdiğinde nefesler tutuldu. "İmece" uydusu, büyük bir gürültü ve ihtişamla uzaya fırlatıldı. Türkiye saatiyle 12.24'te roketinden ayrılıp yörüngesine yerleştiğinde arkasında binlerce yıllık bir geleneğin gücü vardı. 12.29'da uydudan ilk sinyal alındığında mühendislerin gözlerindeki mutluluk, tarlayı el birliğiyle biçen köylülerin mutluluğuyla aynıydı.

Şimdi başınızı kaldırıp gökyüzüne baktığınızda sadece yıldızları değil orada bizim için dönen İmece'yi de hatırlayın. Ve unutmayın! İster bir köyde harman kaldırsın ister uzaya uydu göndersin; Türk milleti "bir" olunca "biz" olunca her zorluğu aşar, her hayale ulaşır.

Komisyon

Bu metinde sizi en çok etkileyen bölüm neresi? Neden etkilendiniz?

.....

.....

.....

.....

Sözcük Avcısı

Bu metinde anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime grubuyla karşılaştığınızda ne yaptınız? Size uyan durumları "✘" ile işaretleyiniz.

- ( ) Bunları görmezden gelip okumaya devam ettim.
- ( ) Cümlenin gidişatından anlamlarını tahmin etmeye çalıştım.
- ( ) Altını çizdim, okuma bitince sözlüğe bakmayı veya öğretmenime sormayı planladım.

Metinde geçen, anlamını bilmediğiniz kelime veya kelime gruplarını belirleyiniz. Güncel Türkçe Sözlük'ten bunların anlamlarını bulunuz. Aşağıdaki tabloya yazınız.

Kelime/Kelime Grubu	Güncel Türkçe Sözlük'teki Anlamı

Okuduğunuz metinden metnin içeriğini yansıtan beş kelime seçiniz. Seçtiğiniz kelimeleri tablodaki ilgili yere yazınız. Bunları tercih etme nedeninizi “Seçme Nedenim” **sütunundaki cümlelerin boşluklarını doldurarak açıklayınız.**

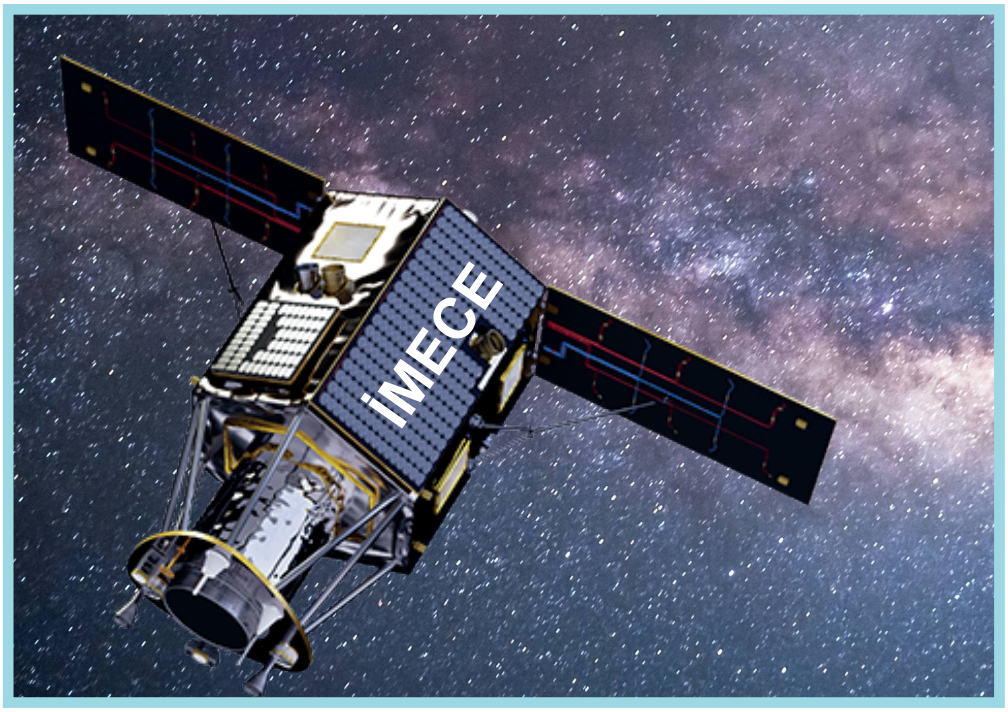

Seçtiğim Kelime	Seçme Nedenim
1.	Çünkü bu kelime metinde anlatılan ....fikrini temsil ediyor.
2.	Çünkü yazar bu kelimeyi ....ile ilişkilendirmiş.
3.	Çünkü bu kelime metnin ....yakından ilişkilidir.
4.	Çünkü bu kelime metindeki ....görüşünü ifade etmektedir.
5.	Çünkü bu kelime ile yazar ....amaçlamıştır.

Metinde anlatılanları “Karşılaştırma Noktaları” **sütunundaki hususlara göre tabloya yazarak karşılaştırınız.**

KARŞILAŞTIRMA NOKTALARI	KÖYDEKİ İMECE	TÜBİTAK'TAKİ İMECE
Olayın Geçtiği Yer (Mekân)	....	....
İşi Yapan Kişiler (Özneler)	....	....
Ortaya Çıkan Ürün/Sonuç	....	....
Kullanılan Araç-Gereçler	....	....
Zaman	....	....

Aşağıdaki görsellerden hangileri Türk kültüründeki “imece usulü”**yle yapılabilen faaliyetleri gösteriyor? İşaretleyiniz.**

Metne göre aradan geçen zamana ve değişen mekânlara rağmen Türk milleti için aynı kalan (farklılıklara rağmen ortak olan) **duygu veya durum nedir?**

.....

.....

.....

Bu duygu veya durumu metindeki hangi ifadeden hareketle belirlediniz? Metinden doğrudan alıntılayarak yazınız.

.....

.....

.....

Okuduğunuz metni aşağıdaki soruların yanıtlarını içerecek şekilde kendi cümlelerinizle özetleyiniz. Özetlerken metinden doğrudan alıntı yapmayınız.

Metnin konusu nedir? Metindeki ilk örnek olay nedir? Metnin ana düşüncesi nedir?

"İmece" kavramının anlamı nedir ve günümüzle nasıl ilişkilendirilmiştir?

"İmece" uydusunun yapım süreci nasıldır? Neden bu isim verilmiştir?

Özetinizi buraya yazınız.

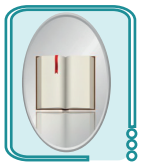

Okur Aynası

Aşağıdaki tabloyu inceleyerek maddeleri değerlendiriniz. Okuma performansınıza uygun olan seçeneği tabloda "X" ile işaretleyiniz.

DURUMLAR	EVET	HAYIR
Metni okurken hiç sıkılmadım, dikkatim dağılmadı.		
Metinde köy hayatından bahsedilen kısım ilgimi çekti.		
Uzay çalışmaları hakkındaki bölüm biraz karışık geldi.		
Okurken anlamını bilmediğim kelimelere takıldım ve akıcı okuyuşum bozuldu.		
Metni bir kez okumam ana fikri anlamama yetti.		
Metni anlamak için bazı bölümleri tekrar okumam gerekti.		

Verilen durumlardan sorun yaşadıklarınızı çözmek için sonraki okumalarınızda neler yapmayı planlıyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

Okuma sürecinizle ilgili belirtmek istediğiniz sorun/sorunlar var mı? Varsa bunlar nelerdir? Bu sorunları nasıl çözebilirsiniz?

.....

.....

.....

.....

BEN DE YAZARIM

"Yazarken Karşılaştırıyorum" Yazı Atölyesi

Aşağıdaki kutularda bazı kalıplaşmış ifadeler anlam özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Bu kutulardaki ifadelerin anlam özelliklerini belirleyiniz. Bu ifadelerdeki görüşleri savunan kişilerle ilgili bir metin yazınız. Metni yazarken aşağıdaki hususlara dikkat ediniz.

Metninizde karşılaştırma ifadelerinden (oysaki, tıpkı, gibi, buna karşılık, benzer şekilde, ile aynı, -dan/-den farklı olarak, kadar vb.) yararlanınız.

Metninizde yazım ve noktalama kurallarını doğru uygulayınız.

Her kutudan en az bir tane kalıplaşmış ifade kullanınız.

Birinci Kutu

Bir elin nesi var iki elin sesi var.

Birlikten kuvvet doğar.

Ağaç yaprağıyla gürler.

Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

Yalnız taş duvar olmaz.

İkinci Kutu

El elin eşeğini türkü çağırarak arar.

Ateş düştüğü yeri yakar.

Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın.

Her koyun kendi bacağından asılır.

Dünya yıkılsa umurunda değil.

Metninizi buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hangi karşılaştırma ifadelerini kullandınız?

.....

.....

Karşılaştırdığınız kişileri, bunların benzer ve farklı yönlerini tabloya yazarak metninizi analiz ediniz.

Karşılaştırdığım Kişiler	Benzer Yönleri	Farklı Yönleri

Yazar Aynası

Yazma sürecinizi "Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Formu"**ndaki ölçütlere göre değerlendirmelisiniz. Aşağıdaki formu, yazma sürecinizdeki performansınızı dikkate alarak işaretleyiniz.**

YAZMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

ÖLÇÜTLER	EVET	KISMEN	HAYIR
Yazıma uygun bir başlık koydum.			
Yazımı konuya uygun bir bağlamda yazdım.			
Metnimde kalıplaşmış ifadeleri kullandım.			
Karşılaştırma işlevi gören söz varlıklarından (oysaki, tıpkı, gibi, buna karşılık, benzer şekilde, ile aynı, -den farklı olarak vb.) uygun şekilde yararlandım.			
Yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat ettim.			

Yazma becerinizi geliştirmek için hangi yönlerinizi desteklemelisiniz? Bu destekleme sürecinde neler yapmayı planlıyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EĞLENCE ZAMANI

Aşağıdaki oyunu arkadaşlarınızla ya da aile bireylerinizle oynayabilirsiniz.

Tahmin Et, Bu Hangi Yiyecek?

Yönerge

- Oyun kartları işaretli yerlerinden kesilir.
- Kartlar, üzerlerindeki yiyecek görselleri görünmeyecek şekilde deste hâline getirilir, karıştırılır.
- Kartlar, oyunculara eşit sayıda dağıtılır.
- Oyunun kimle başlayacağını belirlemek için sayışmaca yapılır.
- Sayışmaca sonucu çıkan kişi tarafından en fazla 3 soru sorularak rakibin elindeki kartın hangi yiyeceği gösterdiği tahmin edilmeye çalışılır.
- Sorulara “Evet” veya “Hayır” denilerek yanıt verilir.
- Doğru tahminde “1” puan alınır. Yanlış tahminde puan alınmaz.
- Sonra sıra diğer oyuncuya geçer ve ikinci oyuncu da sorular sorarak rakibin elindeki kartta hangi yiyeceğin gösterildiğini tahmin etmeye çalışır.
- Ardından sıra yine diğer kişiye geçer.
- Oyuncular sırayla sorular sorup tahmin etmeye çalışır ve tüm kartlar bitinceye dek oyun devam eder.
- En yüksek puanı alan kişi oyunu kazanır.

* **Kartlarda gösterilenlerin dışında farklı yiyecekleri gösteren yeni kartlar tasarlanıp oyun zenginleştirilebilir.**

Oyun Kartları

Salça

İçli Köfte

Pekmez

Yaprak Sarması

NOTLAR